

וְזוֹ הִיטָה טַעַמָּה הֵיטָה דַּעֲדִיין לֹא תִקְנוּ בְנֵי יִסְרָאֵל הַגָּדוֹל שֶׁל קִנְיָה שֶׁעָשׂוּ הָאֲחִים לְיוֹסֵף וְזֶה הַבִּיטָה לַעֲצוֹר כָּל הָעֲצִירוֹת עַד לַעֲבֹדָה זֹרָה, וּמֵהֵיכָא תִּתִּי שִׁיבְקָה הֵיטָה לָהֶם. אֲבָל אֲחִיכֶם כִּשְׂרָאֵל אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף עִמָּהֶם, וּמִי הִבִּיט אֶת זֶה, מִשֶּׁהוּ רִבִּינוּ (שְׁנֵי אֲמָר וִיקַח מִשֶּׁהוּ אֶת עֲלָמוֹת יוֹסֵף) וְהוּא מִשְׁבֵּט לֹי, וְהַעֲיָקָר חֲטָא שֶׁל מִכִּירַת יוֹסֵף הִיטָה שֶׁל שְׁמַעוֹן וְלֹי כַּמְבֹאֵר בְּרֵשׁ"י פֶּר' וַיְחִי (ד"ה שְׁמַעוֹן וְלֹי אֲחִים) שֶׁהֵם אֲמָרוּ לָכֵן וְנִהְרָגוּ עִי"ש. אֲחִיכֶם כִּשְׂרָאֵל הֵיטָה דִּשְׁבֵּט לֹי מִבֵּית אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף הִיטָה סִימָן שֶׁעָקְרוּ הַקִּנְיָה מִלְּבָב וְאֲחִיכֶם כִּשְׂרָאֵל עָשׂוּ תְּשׁוּבָה עַל כָּל הָעֲצִירוֹת שֶׁגִּירָם מִדֶּה זֶה, וְעִי"ז בָּקָה הֵיטָה לַפְּנִיָּה.

זֶה קָלִי וְאֲנוּחוֹ אֲלֵקִי אֲבִי וְאֲרוֹמָמְנָהוּ (טו, ב) וְכִשְׂרָאֵל כִּכְבֹּדוֹ נִגְלָה עֲלֵיהֶם וְהָיוּ מִרְאִין אֲוֹתוֹ בְּאֲלָבֵה, רִאשִׁית שְׁפָחָה עַל הֵיטָה מֵהַ שֶׁלֹּא רָאוּ נְבִיאִים. וְנִרְיָם לַהֲבִין הַטַּעַם דְּכַתִּיב בְּהַתּוֹה"ק בְּלִשׁוֹן יַחִיד זֶה קָלִי, אֲלֵקִי אֲבִי, הֵא אֲמָרוּ הַשִּׁירָה בִּיחָד.

וְיֵשׁ לְבָאֵר הָעֵינִין עִפּ"י מֵהַ שֵׁשׁ לַפֶּרֶשׁ הַטַּעַם שֶׁהַבְּטִיחַ הַקִּבְצָה לְאַצְרֵהֶם אֲבִינוּ בְּפֶר' לֶךְ (טו, יד) וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דִּן אֲנִי וְאַחֲרַי כֵּן יֵאָדָּם בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל דְּמֵאִיזָה טַעַם הַבְּטִיחַ הַקִּבְצָה שִׁינְאָל בְּנֵי בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל, הֵא אִם בְּלִי זֶה לֹא הָיוּ שְׂמִיחִים שִׂינְאָלִים מִמִּצְרַיִם, וְעוֹד דִּנְעָשָׂה חֲטָא הָעֵגֶל מִרֹּב הַמָּמוֹן וּמֵהַ יַעֲשֶׂה הַבֵּן שֶׁלֹּא יִחְטָא כְּדֵאִיתָא בְּבִרְכּוֹת (לג), וְאִיתָא בְּלִיקוּשִׁי מִהַר"ן דְּכָל זְמַן שֵׁשׁ תַּאֲוֹת מָמוֹן בְּעוֹלָם רְחוּקִים אֲנַחְנוּ מִבֵּית גּוֹאֲלָנוּ, וְאֲחִיכֶם הִיטָה הַתּוֹעֵלָה שֶׁל הַבְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל.

וְיֵשׁ לְבָאֵר הַדְּבָרִים עִפּ"י מֵהַ דֵּאִיתָא בְּסִפְרֵי הַחֲנִינוּךְ (מִנְיָה ט"ו) דְּהַתְּכָלִית שֶׁל יֵאָדָּם מִצְרַיִם הִיטָה כְּדִי שִׁיבְקָלוּ בְּנֵי הַתּוֹרָה כְּדֵאִיתָא תַּעֲבֹדוֹן אֶת הָאֲלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה, ע"ש. וְעַתָּה בְּאַגְרַת הַגֵּר"א שֶׁנֶּחֱמָה לְאַשְׁמוֹ שְׂמִיחָה מִמָּוֶן לְהַבְטִיחַ כְּדִי שִׁיבְקָה לָהֶם חֲשִׁקַת הַלִּימּוּד. וְאִיתָא בְּמִנְהַגֵּי מִהַר"ל (בְּסִפּוֹ בְּלִיקוּשִׁים אֲוִי פ"ג) וְז"ל מִעִידִין עַל רִבִּינוּ תָּם כִּשְׁהִיָּה רוֹאֵה לְלִמּוּד תַּמְנִית מֵהַלְכָה חֲמוּרָה הִיטָה נוֹתָן לַפְּנִי תָל שֶׁל וְהוֹבִים לְשִׁמּוֹת בָּהֵן וְנִתְרַחֵץ לָכֵן וְלִמּוּד בְּכַת, עכ"ל. וְעַתָּה מִגִּילָה (כח:) דְּשִׁמְעָתָא בְּעִי לִילּוּתָא וְכֵן בְּרִכּוֹת (טו:) דְּכָלִים נִאִים מִרְחִיבִין דַּעַמּוֹ שֶׁל אָדָם.

ע"פ חֲזוֹנִין דְּכָדִי לְהַשְׁרִישׁ חֲשִׁקַת וְהַבְטִיחַ הַתּוֹרָה בְּאָדָם יֵשׁ עֲלָה שֶׁל לְהַנִּיחַ עִם כֶּסֶף וְזֶה יוֹמֵשׁ אֲוֹתוֹ לְהַלְהִיב לָכֵן לְדַעַת הַתּוֹה"ק, וְאֲחִיכֶם כִּשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּיִצְרָאֵל מִמִּצְרַיִם הָיוּ בְּבִחִינַת רִיק מִן הַתּוֹרָה וְהָיוּ צְרִיכִים אִיזָה דְּבָר לְהַמְשִׁיכָם לְחֲשִׁקַת הַתּוֹרָה כְּדִי שִׁיבְקָה מוֹכֵנִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, וּמִשּׁוֹ"כ הַבְּטִיחַ הַקִּבְצָה שִׁינְאָל בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל, וְעִי"ז יֵהִי לָהֶם חֲשִׁק לַעֲבֹדָה הַבְּרִיָּה.

וְעִי' בִּיטָב פְּנִיִּים (שְׁפָתַי הֵיטָה אֲוִי כ"ה) דְּלֶכֶן נָתַן ה' לְיִשְׂרָאֵל בִּימָת מִצְרַיִם וְצִיָּה הֵיטָה כְּדִי לְלַמֵּד דַּעַת וְהַשְׁכֵּל דְּכֵמוֹ שְׂמִיחָה לְזֶה רָאוּ וְנִכּוֹן לִיקַח מוֹסָר הַשְׁכֵּל לְהַתְּאָוֶת לְתוֹרָה וְעֲבֹדָה ה' דְּכַתִּיב הַנְּחַמְדִּים מִזֶּה בְּמִפְּזָא רַב (מִהַלִּים י"ט, י"ה) וְזֶהוּ כְּדִבְרֵינוּ.

אֲבָל בְּאִמַת יֵשׁ לֹמַר בְּאִפּוֹן אַחֵר, דְּרֵשׁ"י לֹמַד שֶׁ הַבִּיטָה בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל שִׁיבְקָה לָהֶם מָמוֹן גָּדוֹל, אֲבָל כְּדִי מִעִינִין בְּתַרְגּוּם שֶׁ אֲמָר בְּקִינָא סָגִי.

ויש לפרש הדברים עפ"י מה דאיתא ברמ"א (הל' מילה סי' רס"ה סעי' י"א) שלא לכבד סנדק אחד לצ' בניו דכל סנדק הו' כקטורת וגבי קטורת כתיב חדשים לקטורת כדאיתא ציומא (כו.) שהכהן שכבד הקטיר פעם קטורת לא היו נותנין לו להקטיר עוד מפני שהקטורת מעשרת. ועי' צביאור הגר"א שם שחולק דמעולם לא ראינו סנדק שמתעשר ובתשו' חת"ם (או"ח סי' קנ"ח) מיישב דאף שראינו כמה אנשים שזכו במלוה זו ולא העשירו אין זה מכחיש דאפשר החטא גרם.

ובמאור עינים פר' ראה (עה"פ עשר תעשר) כתב דאף שאמרו חז"ל (תענית ט.) עשר בשביל שתתעשר, ורואים כמה אנשים שנותנים מעשר ואינם מתעשרים בפועל להיות להם ממון הרבה וכו' אלא שזוכים למידת הסתפקות ואז נקרא עשיר באמת כי איזהו עשיר השמח בחלקו, עיי"ש.

וידועים דברי רבינו הק' מבאטמר ז"ל שאמר דנאמנים דברי הרמ"א שאמר שמעשרת אצל לאו דווקא בממון אלא בכל דבר נקרא ג"כ עושר. וכן פעם שאלו את פי המשייפלער גאון ז"ל דהיתכן שהיה סנדק הרבה פעמים ולא מתעשר, והשיב דעשירות שלו הו' הספרים שחיבר.

חזינן דהציאור בעשירות הוה לאו דווקא בממון אלא ג"כ בעיני רוחני, וא"כ יש לפרש הרכוש גדול שהבטיח הקב"ה לצנ"י היה קניני רוחניות של אמונה ויראת שמים שרכשו כלל ישראל מהמכות וקריעת ים סוף,

ועל ידי זה יהיו מוכשרים ומוכנים ציומא לקבלת התורה.

וידוע העוזדא אצל החפץ חיים שפעם היתה אסיפה גדולה לטובת כלל ישראל והיה שם עזרת נשים ג"כ. והיה מי שהיו אומרים דהמחינה לא כדין ושאלו להכהן גדול מאחיו הח"ח ונענה על אחר דמה הדבר הרע ציומא שיכול להיות ח"ו לכלל ישראל, והשיב, אם הקב"ה עוזב אותנו ח"ו. וצפר' כי תלא (כג, טו) כתיב ולא יראה בך ערות דבר ושכ מאחריו, חזינן דחטא זה גורם לסילוק השכינה ואם כן כל הידור שעושים בעיני קדושה זוכים ליותר קרבת אלקים, ע"כ.

ובדרך זה יש לפרש ג"כ כאן, דאיתא במדרש רבה (פר' אמור פרק ל"ב, ה') דבשביל ד' דברים נגאלו צנ"י ממזרים שלא שינו שמם, לשונם ולא אמרו לשה"ר ולא נמצא ציניהן אחד מהן פרוץ בערוה, ע"כ. וצוודאי היו הנסיונות גדולים בטומאת ארץ מזרים, ורק כאן היה החילוק דכל אחד זכה לגדלות כפי השיעור ששמר עצמו בעיניים אלו.

וזו הציאור מה שכתב הקרא בלשון יחיד זה קלי ואנוהו אלקי אבי, דכל אחד היה מראה באמצע בהתגלות שנגלה לו כפי השיעור ששמר עצמו ונתעלה בפרישתו והיה התגלות מיוחד לכל אחד ואחד שזכה בהפרישות שלו למדריגת גבוהים באמונה ויראת שמים וקרבת אלקים. וזה גם הציאור בגמ' סוף תענית (לא.) דלעתיד לבוא יעשה

פסח שני

יש לבאר הענין של פסח שני דלכאורה לא מצינו בשאר מצוות זמן ארוך של חסלומין כמו בהקרבן פסח, ומה איכפת לן אם אלו טמאי נפש לא יקרבו קרבן פסח, הא היו אנוסים ופטורים. ויש לומר על פי מה שפירש האמרי אמת מגור ז"ל המשנה (ריש זבחים) כל הזבחים שנוצחו שלא לשמן כשרים חוץ מן הפסח וחטאת, ופירש, לפי שפסח הוא יו"ט הראשון וצו יצאו ישראל ממצרים ממ"ט שערי טומאה ונצתרו להיות עצדי ה', וכן המציא חטאת הרי הוא בעל תשובה המתחיל מחדש בעבודת ה', ולכן פסח וחטאת שנוצחו שלא לשמן פסולין שהכל הולך אחר הראש והתחלה, וכדמיון מי שצונה בית דאם היסודות חזקים אז יכולים לצנות עליה בית חזק וגדול ואם היסודות אינם חזקות אז נפל היסוד ונתרועע הצנין עכ"ד.

ויש להוסיף, דפסח הוא היסוד לאמונה, דהקצ"ה הרג זכוריהם ופסח על צתי בני ישראל וחמל עליהם, ואמונה הוא היסוד לכל, שנא' וצדיק באמונתו יחיה, ואם אין נשרש יסודות אלו אלל האדם חסר העיקר.

ובן שמעתי פעם מהרה"צ הר' דן סגל שליט"א הציאור בפסוק וכי יגור אתך גר ועשה פסח לד', והקשה דלא מצינו בכל התורה דהתורה צריך לאמר לגר שיעשה איזה מצוה ואמאי בקרבן פסח פורט התורה הגר. ותירץ דהתורה מגלה כאן דזה העיקר, דמפסח בא אמונה ומי

הקצ"ה מחול לנדיקים וכל אחד מראה באצבעו שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה וכו' כלומר כל נדיק יזכה לראות ההתגלות כפי מדריגתו שנתקדש ונתעלה וזכה לקרבת אלקים, אבל איך"נ דהשירה נאמרה ביחד. ועד"ז יש לפרש מה דאיתא ברש"י לקמן (טו, כג) עה"פ ויסע משה, שהסיען בעל כרחם שעטרו מצרים את סוסיהם בתכשיטי זהב וכסף ואצנים טובות והיו ישראל מוצאין אותם צים, וגדולה היתה ציזת הים מציזת מצרים וכו', לפיכך הוצרך להסיען בעל כרחם, ע"כ. ולכאורה נראה לפי"ז דהתורה מספר מגנות צנ"י, ויש להבין מה הכוונה לספר צגנותן של צנ"י חיקף אחר יציאת מצרים.

ולפי דברינו ונהפוך הוא דהתורה הק' מספר צצצחן של ישראל, או משום הציאור הראשון הנ"ל שרצו לאסוף עוד כסף שיהיה להם חשק עוד יותר לחשקת והצנת הלימוד או לפי אופן השני שמדברים כאן מרכוש רוחניות דעכשיו צקריעת ים סוף וכו לעוד מדריגות באמונה כדכתיב ויאמינו צד' ובמשה עצדו שזכו לראות עוד אמונה חושית ולא רצו לעצז המקום של קריעת ים סוף כדי שיהיה להם המדריגות הרוממות הללו כל הימים ושלא ימוטו מהם לעולם, ואמר להם משה רבינו שהקצ"ה אמר שצריכים ליסע כלומר דהעצודה הוי לרכוש הקנייני רוחני צטוב כדי שצכל מקום שהולכים ישתמשו צמדריגות אלו, דזהו הנסיון שלא יהיה צצחנית נהמא דכסופא אלל צכל מקום וזמן יעמדו צמדריגתם.

שים לו אמונה יש לו הכל, דדא ציה כוליה
ציה, ומשום הכי צריכים לזרז גם הגר שלא
יחסר זה עכ"ד.

ולפי הנ"ל מצואר הטעם שהקפיד החורה
הקדושה על עשיית פסח שני לאלו
שחסרו אותו, שח"ו לא יחסר יסודות

הגדולים האלו אפילו מיהודי אחד. ויש
להוסיף דאף שפסח שני בזמנינו אינו אלא
זכר לזמן הצית, מ"מ גם בזמן הזה אם
אחד לא קיבל המעלות והשפעות של אמונה
בפסח ראשון (מאזיה טעם שיהיה) יכול עוד
לזכות לזה בפסח שני.

א"ת

א"ת

ל"ג בעומר

אמר ר' עקיבא אשריכם ישראל לפני
מי אתם מטהרין ומי מטהר
אתכם, אביכם שבשמים וכו'. ולכאורה
נריך ציחור הלשון אביכם שבשמים, דר"ע
היה יכול לומר, ומי מטהר אתכם מלך מלכי
המלכים או סתם הקצ"ה, ומה רוצה ר'
עקיבא להדגיש דייקא עם לשון זה.

ויש לומר צס"ד על פי מה דאיתא בצפר
פרדס יוסף ריש פרשת קדושים,
שמציא בשם ספר מאירות עינים (מהפמ"ג
ריש פרשת קדושים) **לצאר הסמיכות של קדושים**
תהיו לאיש אמו ואציו תיראו, על פי מה
שאמר האר"י הקדוש דכל איש ישראל
בהכרח נריך להיות קדוש ולקיים כל תרי"ג
מצוות, ואם לא בגלגול זה יתקן בגלגול
אחר, אמנם מצות כיבוד אב ואם נריך לקיים
מיד בכל יכולתו, ולא יכול לסמוך על גלגול
אחר, דשמא אצותיו נדיקים והם לא יצאו
בגלגול אחר, ולא יוכל לתקן עוד, עד כאן
מהאר"י הקדוש.

ועל פי זה מפרש הפרמ"ג הסמיכות,
קדושים תהיו, רצה לומר קדושים בעל
כרחך תהיו, שאם לא תקיימו כל המצוות
בגלגול ראשון יתקנו בגלגול אחר, אך זאת
אומר לכם שאיש אמו ואציו תיראו מיד
כלומר בגלגול זה ולא יסמוך על גלגול אחר
כי מי יודע אם אצותיו גם הם יתגלגלו,
וכנ"ל, ע"כ.

והשתא אחי שפיר מה שאמר התנא חלקי
ר' עקיבא שרצה לנטא ולהדגיש

גודל העשירות ואשירות של כלל ישראל
שיכולים לעשות תשובה ולטהר עצמם בכל
פעם, אם לא בגלגול ראשון ח"ו, עוד לא
נאצד, דיכול עוד לטהר עצמו בגלגול אחר,
והסיבה לזה, דמי מטהר אתכם אביכם
שבשמים שהוא אין סוף, וידועים דברי
החתם סופר צוואתו, ולא תאמרו נשתנו
העמים, כי יש לנו אב זקן ית"ש, לא
נשתנה ולא ישתנה, (עיין מלאכי ג, ו) ולא כמו
בשר ודם ששייך שלא תהיה תקנה לתקן
כיבוד אב ואם בגלגול אחר וכנ"ל, וזה
אושר גדול שיש יכולת לעשות תשובה עוד
פעם וזהו משום דהמטהר הוא אבינו
שבשמים, וכנ"ל.

...

אמר ר' עקיבא אשריכם ישראל לפני
מי אתם מטהרין ומי מטהר
אתכם, אביכם שבשמים וכו' מה מקוה
מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר
את ישראל. לכאורה נריכים להצין מה
הרבותא של אף הקב"ה מטהר את ישראל,
הא התורה"ק מלאה פסוקים של תשובה, ועוד
מה נוגע ההקדמה של מי מטהר אתכם
אביכם שבשמים.

ויש לומר דהא תליא דצלי ההקדמה
של מי מטהר אתכם אביכם שבשמים
אין כאן הקצ"ה מטהר את ישראל, ור"ע
נותן ציחור הדברים על הפעולה של הקצ"ה
מטהר את ישראל, על פי מה דאיתא באור

החיים הקדוש פרשת אחרי (י"ח, ז) דפסוק זה הוא הקדמה לפרשת עריות, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ה' אלקיכם, והקשה דמה הטעם בהקדמה זאת, ותירץ ח"ל, וללד שיאמר אדם כי אין מעצור ברוחו בדבר זה [עריות] לכן הקדים ה' בתחילת דברו הטוב ואמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ה' אלקיכם. כי הן אחת במין אנושי וזאת ישראל ישנו בטענה זו, כי לא ימצא בכחו למנוע עונם חשקו ממנו, מה שאין כן אחס בני ישראל ללד היות ה' אלקיכם והיא השגת אלקית בכח האלקי נוצח כח הטבעי הגשמי, כי הצורה תשלוט בחומר כשיסכים איש ישראל להמדבק בה' אלקיו ישלוט צטצעו, ע"כ. ועיי"ש עוד דברים מחוקים.

על כל פנים חזינן דהכח להנצל מהיכלה"ר בענייני קדושה אינו אלא בבני ישראל, היות שהם בני ה' אלקינו יש להם כח הרוחני לנצח היכלה"ר, וזה בא ר"ע ללמדנו דהאיך זוכים לאף הקב"ה מטהר את ישראל, הא בדרך הטבע אין שייך לינצל מהיכלה"ר בענייני קדושה, ע"ז הקדים ר"ע לפני מי אחס מטהרין ומי מטהר אחסם אביכם שבשמים, דמשום שאנו בני ישראל הויין בניס למקום יש לנו הכח אלקי לזכות לטהרה מה שאין כן בשאר אומות העולם, וזהו העיקר אשריכם ישראל.

...

בזה דמנינו דרשב"י זכה למה שלא זכו שאר תנאים ואמוראים כמו שזכה להתגלות מיוחדת בקטרי תורה וגם זכה שצרכותיו עשו רושם (כדאיחא בזה"ק פרשת לך לך) וגם

היה מלומד בנאים כדאיחא במעילה (י"ז): יש לומר דהוא על פי מה שמבואר בסוטה (מט.) אמר ר' יהודה צריה דר' חייא כל ת"ח העוסק בתורה מתוך הדחק תפילתו נשמעת וכו' ר' אבהו אומר משציעין אותו מזיו השכינה, [ועיין במהרש"א שם שמגלה לו הקב"ה רזי תורה], ר' אחא בר' חנינא אמר אף אין הפרגוד נעל בפניו [היינו דמשגיחים עליו רק לטובה] ומי לנו גדול מרשב"י שזכה ללמוד תורה מתוך הדחק הכי גדול כדאיחא בשבת (לג): דהיה במערה י"ג שנה ויחיב בחלל ואכל ושתה אלא חרוצין ומיחא, ועל כן זכה לכל. ובאמת ר' שמעון לשיטתיה דלזכות לתורה הויא רק מתוך יסורין כדאיחא בצרכות (ה): ועיין בראשית חבמה שער התשובה פ"ג, שלא זכה רשב"י אל החכמה נפלאה אלא על ידי היסורין שנצטער במערה י"ג שנה.

...

בזמור ואמרתם בה לחי, תורת מגן לנו וכו'. צפשטות לומדים הפשט על פי מה שמבואר בספה"ק דגל מחנה אפרים פרשת בשלח על הפסוק ובני ישראל יוצאים ציד רמה וצתרגוס שם צריש גלי, ומבאר, דאיחא בזה"ק דבספרא דא יפקון מן גלותא. דכשיתגלה ספר הזוהר דא יפקון מן גלותא, וזהו שמרומז ובני ישראל יוצאים צריש גלי, צריש הוה ר"ת ר' שמעון בר יוחאי, דבני ישראל יוצאים מגלות כשיתגלה ספרו הקדוש של רשב"י.

ויש לומר צענין אחר על פי המימרא דרשב"י בתנא דבי אליהו (זוטא פרק

(טז), וז"ל ועוד דבר אחר אמר ר' שמעון בן יוחאי כל הנותן דברי תורה על לבו מעבירין ממנו עוד עשרה דברים קשים, הרהורי עבירה, הרהורי חרב, הרהורי מלכות, הרהורי שטות, הרהורי יצר הרע, הרהורי זנות, הרהורי אשה רעה, הרהורי ע"ז, הרהורי עול בשר ודם, הרהורי דברים בטלים, וכו'.

וזה הציאור, דאם מקיימים תורתו שלימד לנו דנותנים ד"ת על לבנו, זה המגין הכי גדול לנו לינצל מהיצר הרע, ואז הוא ימליץ בעדנו לקרב הגאולה כדאיחא בתולדות יעקב יוסף (פר' וארא) בשם מורו הבעש"ט ז"ל שאמר הסיצה לאריכות הגלות, בעבור שאין מאריכין צאהצה רבה, והציאור יש לומר על פי מה שאמר הרמב"ם (סוף הל' מלכים) דהעיקר שמחה צימות המשיח יהיה שיזכו ללמוד תורה צלי שום טרדות ודאגות. ואם מכוונים ומאריכים צאהצה רבה שנזכה להצנת התורה אז זהו סימן שמוכנים להגאולה השלמה.

איתא בגיטין (סו.) אמר רבי שמעון, בני שנו מדותי שמדותי תרומות מתרומות מידותי של ר"ע, וצרש"י, למדו תורתי וכו'. ויש לומר בדרך דרוש אמאי דוקא ר"ש אמר שילמדו תורותיו, דאזיל לשיטתו דהוא צענמו אומר ציצמות (טו.) כל ת"ת שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז שפתותיו דוצבות בקצר, וצרש"י כאלו חי, ורש"י בצבורות (לא:) אמר דהוה הנאה לו דכאלו הוא חי, וזה היה כונת רש"י.

י"ל טעם שמדליקין נרות ואורות ציומא דהילולא דרש"י, על פי מה שמבאר בזוה"ק באדרא זוטא (רפז:) דר"ש אומר דמיום שחזר לצריאותו אסחר אשא מקמאי, כלומר, היתה אש השכינה סובב אותו תמיד ומעולם לא נפסק, חוץ מן היום שהיה צריך ליפטר מן העולם, עד שצכה על זה, ושוב זכה דאפילו ציום עלייתו לגזי מרומים דאסחר אשא צציתו, ור' אבא [דהוא היה סופר של רש"י] מסיים האדרא (רנז:), כל ההוא יומא [שנסתלק ר' שמעון] לא אפסיק אשא מן ציתא עד כאן. ויש לומר דאנו עושין כעין דוגמא צהדלקת נרות להראות גדולתו וקדושתו של רש"י שזכה לאש השכינה תמיד, מה שאחר תנאים לא זכו, כה לחי.

ולפי זה יש לומר דמשום הכי עושין יום שמחה ציומא דהילולא של רש"י מה שאין כן בשאר צדיקים, דידוע מה דכתיב בקהלת (ח, ח) אין שלטון ציום המות, ור' שמעון זכה אפילו ציום מותו להמדריגות שהיו לו כל ימיו, כמו האש אשר היה סביב ציתו וכנ"ל, והוה שמחה גדולה שלא ראו אלל שאר צדיקים ואפילו אלל משה רבינו כדאיחא צתנחומא (צהלותך י). ועי' תוס' צרכות יז: ד"ה תרי, וכן ידוע מש"כ תוס' צתגיגה (טו. ד"ה שובו) גבי ר"י ור"א שהיו הדברים שמחים כנתינתם צהר סיני וירדה אש סביבם, עיי"ש.

ויש להוסיף עוד על פי מה דידוע דליכא מידי דלא רמיזי צאורייתא, ועי' צמדרש לקח טוב פר' צהלותך שמבאר הסמיכות של כל המועדים דכתיבי צפר' אמור ותיכף אחר זה כתיב הפרשה של הדלקת נרות של

שנה חל ל"ג בעומר בשבוע של פר' אמור
או סמוך לו, ולרמו שיש ענין של הדלקה
ביום זה, כתב התורה תיכף אחר הימים
טובים הענין של הדלקת נרות לרמו דזה
אשר יעשון ביום הגדול הזה של ל"ג בעומר.

המנורה, ואומר דבא לרמו דבני ישראל
עתידין לחדש עוד יו"ט שיש עסק עם שמן
ומנורה, והיא חנוכה.
ובוגע לעניינינו יש לומר דבא לרמו גם
היו"ט של ל"ג בעומר, דידוע דבכל

שבועות

אִתָּא בספה"ק סדר היום (סדר חג השבועות)

ו"ל בחג השבועות ראוי שישמח בו האדם שמחה יתירה מפני שהוא יום שנחנה בו תורה לישראל והכל מודים בקדושתו הגדול מקדושת שאר הימים טובים, הכל מודים בעצרת דבעינן לכם והטעם כדי לשמח הגוף שעוסק בתורה ובמצוות שנחנו ביום הזה וכן מצינו בפסחים (ע"ה) וכו' אין ראוי לענות הגוף ביום זה כיון דבאמצעות הגוף התורה מתקיימת ואין זולתו קיום וראוי לשמחו ולענגו בשמחת התוספת יותר משאר חגים ומועדים. עיי"ש עוד.

ובמערודי לא הבנתי דלכאורה העיקר השמחה בשבועות היא משום השמחה של קבלת התורה דכלי זה ח"ו, כבר נחרצ העולם כדאיתא בנדרים (ל"ג:) אם לא בראתי יום ולילה וכו', ואם כן אמאי תקנו חז"ל לשמח הגוף יותר משאר ימים טובים.

והנראה לומר בזה עפ"י מה שכתב הבית הלוי בדרשות (ד"ה י"ו) שהקשה דהאין חל החיוב על בני"י לשמור ולקיים התורה הא דעת הרמב"ם הוא דהמחייב עצמו בדבר שאינו קצוב אין החיוב חל עליו כלל, כיון דבעת קבלתו לא ידע מה יתחייב עליו פלוני, וא"כ בני"י שאמרו נעשה ונשמע קודם שידעו הפרטים האין חל החיוב עליהם. וכתב לתרץ פשוט דחלוק אם סתם מקבל על עצמו לעשות מכל מה שיאמר לו לעשות בשם הקבלה על עצמו וגופו לא נקנה לחצירו אז הוא דבר שאינו קצוב,

משא"כ אם מקנה גופו לאחר כבר נעשה עצדו, ממילא מחיוב לעשות כל מה שיצוהו רבו כיון דגופו נקנה לרבו.

ובמתן תורה כתיב והייתם לי סגולה מכל העמים, ואיתא במכילתא על פסוק זה שמהיו קנוי לי ועוסקים בתורה. וכוונת הפסוק הוא שאמר להם שיהי' גופם ועצמותם קנוי לעבודתו יתברך ולקיום המצוות והתורה. וזהו היה כוונת בני"י כשאמרו נעשה ונשמע שהקינו גופם להתקדש בקדושת הגוף לעבודתו יתברך. וחלוק ממה דנלכטו בני נח על ז' מצוות דאלל בני נח המצוות הוא בגדר חיוב עליהם ולא דגופם קנוי להמצוות, משא"כ אלל בני"י, ומשום כן מהני שפיר הקבלת התורה של נעשה ונשמע אע"ג דבעת הקבלה לא ידעו כל הפרטים, עיי"ש עוד דברי המתוקים.

ועי' בחידושי חת"ם למס' שבת (פ"ו:) שאומר דאין להציא רא"י בדבר הלכה מגופן של עכו"ם דחלוק גופם של בני"י מגופי עכו"ם.

עב"פ חזינן מכל הנ"ל דבעת מתן תורה לא רק נתעלה כלל ישראל ברוחניות אלא נתעלה גופם ג"כ שהם הסגולה מכל העמים וזכו שגופם נקנו להקב"ה בקדושת הגוף שלא יפקע מניה קדושת ישראל לעולם ועד (דלא שייך לישראל להיות עכו"ם). ובוודאי העיקר שמחה ביום מתן תורה הוא שקבלנו התורה אבל במה זכו שקבלתם יהיה קבלת אמתית שיחול החיובים לשמור התורה, היה

זה רק בעבור שהקנו גופם להקב"ה
שנתקדש בקדושת הגוף ועי"ז זכו להיות
סגולה מכל העמים.

ומשום כן תקנו חז"ל הענין של לכם
להרבות באכילה ושחי' ביו"ט של
עצרת יותר משאר יו"ט כדי לחזק את הגוף
להראות דזה היה עיקר הגורם לגמור הקנין
של קבלת התורה וכנ"ל.

ואפשר זה ביאור הגמ' בפסחים (סא:) מה
שאמר ר' יוסף אי לאו האי יומא
דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא דקבלת
התורה גרם דגופם של בני נעשה מציאות
חדשה דנתקדשו גופם וקנויים הם להבזכ"ע
עד כדי כך שאין ללמוד הלכה מגופם של
הגוים כנוכח לעיל מהחת"ס דעם קבלת
התורה נעשו בני ישראל מציאות אחרת וזו
היתה השמחה של ר' יוסף וכנ"ל.

ידועים דברי הרמב"ם סוף הלכות שמיטה
ויוזל, וז"ל, ולא שבט לוי כלבד אלא
כל איש ואיש מכל מבאי העולם אשר נדבה
רוחו אותו והצינו מדעו להבדל לעמוד לפני
ה' לשרתו ולעבדו לדעת את ה' והלך ישר
כמו שעשהו האלקים ופרק מעל זוארו עול
החשבוניות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי
זה נתקדש קודש קדשים ויהיה ה' חלקו
ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים וזכה לו
בעוה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים
ללוים, הרי דוד ע"ה אומר ה' מנת חלקי
וכוסי אתה תומך גורלי, עכ"ל.

ויש לדקדק, מה הביאור בעול החשבוניות
הרבים אשר בקשו בני האדם, באיזה
חשבוניות מדברים כאן. ועוד, מה הביאור
של ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי
עולמים, וכי ס"ד דיהיה דין ליתן תרומות
ומעשרות לתלמידי חכמים. ויש לומר בק"ד,
על פי מה דאיתא בסנהדרין (כו:) אמר עולא
מחשבה מועלת אפילו לד"ת שנאמר מחשבות
ערומים ולא תעשיתה ידיהם תושיה, ועיין
רש"י שם, דאגת הלז על מזונותיו של אדם
מהניא לשכח למודו וכן בתוס' שם. שמעיין
מכאן דמחשבות שחושבים על פרנסה הם
מתנגדים להלכה בלימוד, וידוע דרוב בני"א
עיקר מחשבתם הויא לגבי פרנסתם, כי זהו
טבע האדם.

ויש לפרש דזהו כוונת הרמב"ם דאיש כזה
שנדבה רוחו לעמוד לפני ה' לעבדו
ולשרתו, התנאי הראשון אם רוצה להצליח
בלימודו צריך לפרוק מעליו עול החשבוניות
אשר בקשו בני האדם, דאסור לו לחשוב
ולדאוג על פרנסתו, אלא לבטוח בד', כי
חשבוניות הללו שדו ליה נרגא בלימודו שלא
יצליח כנ"ל, וממשיך הרמב"ם דאם יעשה
כן שיפרוק מעליו עול החשבוניות האלו, יהיה
ה' חלקו, הכונה על פי הגמ' בסנהדרין (נג:)
דדורש על תיבות וה' עמו, דקאי על דוד
המלך שהלכה כמותו בכל מקום, ובדאי אם
הלכה כמותו וה' עמו לא ישכח תלמודו וזהו
הדבר היותר טוב שיכול האדם לזכות אליו
שהוא לעולמי עולמים שיהיה תלמודו בידו
בזה ובזה.

דרוש על עסק התורה

עיי' במדרש פרשת פנחס (כא, יד), וידבר משה אל ה' לאמור יפקוד ה' אלקי הרוחות. אל הקצ"ה נוצר תאנה יאכל פריה, בניך ישבו ולא עסקו בתורה, יהושע הרבה שרתך והרבה חלק לך כבוד, והנו הי' משכים ומעריץ צבית הועד שלך, הוא היה מסדר את הספסלים והוא פורס את המחללאות, הואיל הוא שרתך בכל כמו כדאי הוא שישמש את ישראל שאינו מאבד שכרו, עכ"ל המדרש.

ובאמת הו' פלא, דמה היה ההוא אמינא של משה רבינו שירשו בניו את כבודו אם לא עסקו בתורה. ונריך לומר דלא הוה כפשוטו, והציאור נראה עפ"י מה דאיתא בתשובות רבינו החתם סופר (חלק או"ח סימן י"ב) אודות ירושה בכתר רבנות, ומביא ראייה מהמדרש הנ"ל דאין כאן דין ירושה, דוודאי משה רבינו ידע שיש צביו כל המעלות שצריך להיות מנהיג על בני ישראל, דאם לאו לא היה מצקש שהם ירשו, והקצ"ה לא אמר שיהושע יותר הגון, אלא סקידר הספסלים, עיי"ש, ושפתים ישק.

אבל באמת יש להבין דברי רבינו, דהאיך יכול לומר דיהושע לא היה יותר הגון לכך אלא משום שקידר ספסלי ציהמ"ד, הא במדרש כתיב בניך ישבו ולא עסקו בתורה.

ויש ליישב, על פי מה שיש לפרש הגמ' ברכות (כח, דר') זירא כי חלש מגירסיה הוה אזל ויחזי אפיתחא דבי ר' נתן צ"ר טובי, אמר כי חלפי רבנן איקום ואקבל אגרא, ולכאורה תמוה מה זה ואקבל אגרא

הא זה ע"מ לקבל פרס, אלא הציאור על פי הגמ' בקידושין (ג:) כל ת"ח שאינו עומד בפני רבו וכו' תלמודו משתכח, ע"כ.

ויש לומר דמכלל לאו אחת שומע הן, דאם עומד זוכר תלמודו, וזה הציאור דלעיל, דלכבד ת"ח לא הוה אלא בחינה של אהבת תורה, אלא הוא אחד מהעצות לזכות לתורה בעצמו, וזה עשה ר' זירא, כיון שהיה חלש ולא היה יכול לעסוק בתורה חשש שישכח תורתו משום הכי עכ"פ קיים והדרת שעל ידי זה יזכור תלמודו. (ועיי' צביו יששכר חודש סיון מאמר ה' אות יד).

והשתא מובנים דברי המדרש והחתם סופר, דוודאי צביו של משה עסקו בתורה, אבל אותו דרגא של עסק, שמוציא כחותיו של האדם לפעול לאחרים ולכבדם דעי"ז זוכים שלא ישכח תלמודו, המדריגה הזאת לא היה להם, ומשום הכי החתם סופר לא הביא מה שלא עסקו בתורה, דזה גופא נכלל במה שלא סקדו ספסלי צית מדרש, דזה היה משום שלא עסקו כיהושע, ודו"ק.

בענין המנהג של אכילת מאכלי חלב בשבועות ראיתי שמציאים הטעם על פי הגמ' בתענית (י.) למה נמשלו דברי תורה לשלשה משקין הללו צמים ציין וצחלב וכו' לומר לך מה שלשה המשקין הללו אין מתקיימין אלא בפחות שצכלים אף דברי תורה אין מתקיימין אלא צמי שדעתו שפילה, ע"כ. חזינו דהתורה נמשלה לחלב ומשום